

Landstingsstyrelsen
Folkhälso- och tandvårdsutskottet (för kännedom)

Uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård

Landstingets revisorer ansvarar för att genomföra årlig granskning av landstingets samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har landstingets revisorer utarbetat och dokumenterat en ”Granskningsstrategi”. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna årligen en riskbedömning och revisionsplan. I dokumentet ”Revisionsplan 2015” ingår bland annat en granskning av uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård.

År 1999 infördes ett reformerat tandvårdsstöd som innebar att landstinget fick ansvar för att särskilt utsatta grupper (äldre och funktionshindrade) som har särskilt och långvarigt behov av vård och omsorg garanteras uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård.

Den uppsökande verksamheten är avgiftsfri för patienten. Behovet av munhygieninsatser ska bedömas med utgångspunkt i vad den enskilde eller den som vårdar denne kan klara av i fråga om munhygien och om det finns ett behandlingsbehov ska individen erbjudas nödvändig tandvård. Den nödvändiga tandvården erbjuds dessa grupper inom samma avgiftssystem som för öppen hälso- och sjukvård.

Den övergripande revisionsfrågan är om den uppsökande verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Granskningen har, på revisorernas uppdrag, genomförts av Kontigo. I rapporten redovisas bland annat följande iakttagelser:

Med utgångspunkt i det material och uppgifter som vi tagit del av i granskningen av landstingets uppsökande verksamhet, är vår bedömning att landstinget bedriver den uppsökande verksamheten på ett i allt väsentligt ändamålsenligt sätt och att den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen visar dock att det finns utrymme för förbättringar.

De brister som konstaterats i granskningen handlar framförallt om att det finns brister kopplat till det styrsystem som idag tillämpas i landstingets styrning av Folk tandvården. Bristerna handlar om ansvarsfördelning och transparens kopplat till att den uppsökande verksamheten är konkurrensutsatt genom LOU.

Vidare har konstaterats att uppföljning av effekter av den uppsökande verksamheten och nödvändig tandvård är svåra att mäta och bedöma. Även den ekonomiska uppföljningen är problematisk, då ekonomin inom Folk tandvården är integrerad och inte tillräckligt specifik för att kunna ge en rättvisande bild över den uppsökande verksamhetens faktiska kostnader. I granskningen har konstaterats att Folk tandvården har en integrerad ekonomi som även hanterar kostnaderna för den uppsökande verksamheten och den nödvändiga tandvården, som båda är konkurrensutsatta. Detta kan skapa risk för misstanke hos omvärlden om dolda subventioner eller annat som kan uppfattas som att konkurrens inte sker på rimliga och lika villkor. Folk tandvården bör därför, enligt vår mening, ges möjlighet att utforma en fullständig och rättvisande resultat- och balansräkning som ökar transparens och möjligheter till förbättrad styrning och uppföljning av verksamheterna.

I övrigt har konstaterats att ansvarsfördelningen och kommunikationen med utgångspunkt i den uppsökande verksamheten inte fungerar helt tillfredsställande mellan Folk tandvården och kommunerna i länet. Detta gäller framförallt bristande rutiner kring personer som vårdas i hemmet av anhöriga. Ett problem som bedöms vara möjligt att lösa genom det arbete som pågår med överenskommelser om den uppsökande verksamheten mellan Folk tandvården och länets kommuner.

Utifrån rapporten rekommenderas Landstingsstyrelsen att:

- utveckla och tydliggöra formerna för styrelsens styrning och ledning av tandvården med avseende på att styrelsen har dubbla roller; genom sitt beställaransvar och sitt producentansvar samtidigt som styrelsen har den lagstadgade uppsiktsplikten över sig själv,
- säkerställa att Folk tandvården ges förutsättningar att effektivt anpassa sin verksamhet efter villkoren på en konkurrensutsatt marknad. Granskningen har visat att Folk tandvården styrs på samma sätt som landstingets övriga verksamheter, vilket försvårar möjligheterna för Folk tandvården att påverka sina kostnader och därmed konkurrera på lika villkor.
- skapa bättre förutsättningar för en transparent och rättvisande kostnads- och resultatredovisning för tandvårdens olika verksamheter,
- skapa bättre förutsättningar för uppföljning och kvalitetsanalys i samverkan med kommunerna för registerdataåtkomst ur aktuella kvalitetsregister, som exempelvis Senior Alert,

- följa upp villkoren för ingångna överenskommelser om det praktiska arbetet i uppsökande verksamhet mellan Folktandvården och kommunerna,
- genom en riktad uppföljning säkerställa att kommunikationen kring ansvars-fördelning och vådrutiner för äldres munhälsa förbättras.

Revisorerna översänder härmed rapporten och emotser landstingsstyrelsens svar, med redogörelse för vilka åtgärder styrelsen avser att vidta med anledning av iakttagelserna i rapporten, senast den 14 mars 2016.

Östen Högman
ordförande

Daniel Berghel
vice ordförande